

Vereniging Hendrick de Keyser
Notulen Algemene Ledenvergadering, zaterdag 22 juni 2019
Aanvang 14.00 uur, locatie: De Bazel, Vijzelstraat 32 te Amsterdam

De Algemene Ledenvergadering wordt bijgewoond door ca. 160 leden.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 14:00 uur en heet de aanwezigen en in het bijzonder de aanwezige vrijwilligers hartelijk welkom.

Vervolgens krijgt de heer Bosman het woord voor een kort exposé over het gebouw, waar vergaderd wordt, het voormalige hoofdkantoor van de Nederlandsche Handel Maatschappij, thans zetel van het Amsterdams Stadsarchief. Hij wijst onder andere op het belang van de tweede architect, Van Gendt jr., die naast de meer bekende De Bazel het gebouw ontworpen heeft. Terwijl De Bazel voor het exterieur en de decoratieve details verantwoordelijk was, tekende Van Gendt voor de moderne technische aspecten en ook voor de plattegronden en de functionele indeling.

De voorzitter geeft een korte toelichting op de agenda. Naar aanleiding van het overlijden van de oud-directeur, de heer Raue, memoreert de voorzitter zijn betekenis voor de Vereniging en roemt zijn enorme inspanning om veel panden voor de Vereniging te verwerven en die te restaureren tijdens zijn directeurschap. De vergadering neemt een moment van stilte in acht.

2. Notulen Algemene Ledenvergadering 16 juni 2018

De notulen waren te raadplegen op de website van de Vereniging. Daarnaast lagen ze ter inzage bij het secretariaat.

Er zijn geen vragen over of opmerkingen naar aanleiding van de notulen. Deze worden vervolgens vastgesteld.

3. Mededelingen en ingekomen stukken

De voorzitter doet enkele mededelingen. De Vereniging heeft zowel in 2018 als in het lopende jaar enige nalatenschappen ontvangen. De leden zullen nog over de aanwending van deze gelden worden geïnformeerd.

Voorts is het project Museumhuizen door het Rijk met € 500.000 gesubsidieerd, wat een blijk is van de waardering voor het streven om de toegankelijkheid van de woonhuismonumenten van Hendrick de Keyser te vergroten.

Het ledental van de Vereniging heeft eind 2018 het aantal van 4923 bereikt, het hoogste tot nu toe. Daarnaast hebben zich inmiddels 170 'huisgenoten' aangemeld, van wie gehoopt wordt, dat zij op termijn het ledenbestand zullen komen versterken.

3.1 Berichten van verhindering

De voorzitter meldt dat van het zijde van het bestuur mevrouw Van der Pol tot haar spijt zich moest afmelden voor deze vergadering.

Berichten van verhindering zijn ontvangen van diverse leden, namelijk:
Dhr. B.F. Barendse, *Bloemendaal*

Dhr. J.F.H.H. Beekhuizen, *Amsterdam*
Dhr. F.J. van Bruggen, *Bilthoven*
Mw. E.M. van den Broek, *'s-Gravenhage*
Mw. I.M. Faure-Brennikmeijer, *Brasschaat, België*
Dhr. M. van Geelen, *Brouwershaven*
Mw. M.A.M. Glorie, *Castricum*
Den Hoed Aannemers B.V., *Bergambacht*
Mw. J.P. Houtman-Husen, *Rotterdam*
Mw. E. Houtkoop-Waagmeester, *Hoofddorp*
Dhr. P.J.C.A. Janmaat, *Horn*
Dhr. R.C. Jelluma, *Oldenzaal*
Dhr. J. Kok, *Alphen aan de Rijn*
Dhr. J.A. Kooren, *Hoofddorp*
Dhr. V.H. Kompier, *Amsterdam*
Dhr. F.J.L. Lammers, *Warnsveld*
Mw. J. Lammers-Willemsen, *Warnsveld*
Mw. E. van Lente, *Groningen*
Dhr. S.J. de Moel, *Groningen*
Dhr. P.W. Morsch, *Heiloo*
Dhr. A.L.M. Nelissen, *'s-Hertogenbosch*
Mw. P.M. Noordervliet-Bol, *Amsterdam*
Mw. A.G.W. Offerhaus, *Amsterdam*
Mw. J.M. Palte, *Breukelen*
Mw. T. van Riemsdijk-Zandee, *Wageningen*
Dhr. W. van Riemsdijk, *Wageningen*
Mw. C.M. Smilde, *Groningen*
Dhr. G.H. Starke, *Groningen*
Dhr. L.H.M. Stroekxs van den Broek, *Dordrecht*
Dhr. J.J. Timmers, *Vessem*
Dhr. G. van Tussenbroek, *Amsterdam*
Mw. D. van der Veen, *'s-Hertogenbosch*
Dhr. M.C. van Veen, *Amsterdam*
Dhr. J. Volkers, *Leeuwarden*
Dhr. D.P. De Vries, *Hardegarijp*
Dhr. J.G.M. Waanders, *Zwolle*
Mw. T.M. Waanders-Van Heijst, *Zwolle*
Mw. T.S.M. van der Woud-Wolterbeek, *Zoetermeer*
Mw. T.J. van Wageningen-Koopman, *Loenen aan de Vecht*
Dhr. W.A.M. Wooning, *Voorburg*

3.2 Ingekomen stukken

Er zijn twee schriftelijke vragen ingekomen. Deze zullen bij de rondvraag door de voorzitter beantwoord worden.

4. Terugblik 2018

4.1 Jubileumjaar

De adjunct-directeur neemt de leden mee op een korte tocht langs de talrijke activiteiten, die in het kader van de jubileumviering in 2018 hebben plaats gevonden. Zij wijst erop dat de bij de voorbereiding van het jaar geformuleerde doelstellingen, zoals verbreding van het draagvlak, vergroting van de naamsbekendheid, landelijke spreiding van de evenementen en toekomstgerichtheid grotendeels gerealiseerd zijn. Meer dan 4000 bezoekers zijn rechtstreeks bereikt en een veelvoud daarvan heeft dankzij de publiciteit in de media kennis genomen van het werk van de Vereniging. De jubileumviering heeft geleid tot een groei van het aantal vrijwilligers en tot een vergroting van de omzet van Monument & Bed. De samenwerking bij sommige evenementen met uitvoerende kunstenaars is plezierig verlopen.

Alles overziend kijken bestuur en de organisatie met tevredenheid terug op het afgelopen jaar.

4.2 Verwervingen

De directeur neemt met behulp van een reeks foto's acht verwervingen uit het jaar 2018 door. Het zijn zeer uiteenlopende objecten.

Allereerst de door rederij Kooij geschonken de Shelter van Kor Aldershoff, een representant van het 'alternatieve bouwen' uit de jaren zestig en zeventig. Als de polyester constructie hersteld is, zal deze een plek krijgen op het terrein van de NDSM-werf, waar deze ronde, fabrieksmatig te vervaardigen woning ook ontstaan is.

Ten tweede een complex van een kleine zestiende-eeuwse woning en een groot pakhuis uit de achttiende eeuw in Heusden, dat de Vereniging als legaat heeft gekregen. Het huis krijgt een monumentale functie, het pakhuis wordt als woonruimte opgeleverd.

In Hogebeintum is de Vereniging door schenking in het bezit gekomen van de Harsta State uit de vroege zestiende eeuw, maar in haar huidige toestand bepaald door twee verbouwingen uit 1772 en 1843. Vooral de salon met fraai houtsnijwerk uit de periode van Lodewijk XVI is bezienswaardig.

Eveneens door een schenking verwierf 'Hendrick de Keyser' een fraai complex aan de Hinderdam aan de Vecht, waarvan de kern wordt uitgemaakt door een zeventiende-eeuws woonhuis met herberg en later bakkerij. Daarnaast behoren een daglonershuis en een ouderswoning tot het geheel.

Een legaat uit Schaijk maakt het mogelijk enkele kavels bij het pand van de architect De Jong aldaar te kopen. Overwogen wordt hierop de door deze architect ontworpen, maar nooit uitgevoerde bebouwing te realiseren, omdat daarmee het door hem gewenste evenwicht in de compositie van het complex bereikt wordt.

In Uithoorn is dankzij een bijdrage van de BankGiro Loterij de aankoop mogelijk geworden van een zeer vervallen vroeg ontwerp van de Amsterdamse School-architect Michel de Klerk. Zonder de actie van de Vereniging zou het pand gesloopt zijn.

Afgerond is de verwerving van het Huis te Warmond met zijn fraaie interieur uit de achttiende eeuw, waarna onmiddellijk met de hoognodige restauratie aan de buitenzijde is begonnen.

En tenslotte mocht de Vereniging weer een schenking van de heer Coenen te Tegelen ontvangen, waardoor haar bezit in het dorpscentrum mogelijk dit jaar met twee panden zal worden uitgebreid.

4.3 Restauraties

Gewoontegetrouw neemt de adjunct-directeur de restauraties voor haar rekening. Zij laat drie voorbeelden de revue passeren.

Ten eerste het aanbrengen van een nieuwe fundering onder de panden Bloemgracht 87-91, die reeds in 1929 in het bezit van de Vereniging kwamen en in 1945 ingrijpend werden gerestaureerd. Inmiddels deden zich opnieuw zettingen en vochtproblemen voor. De foto's laten zien hoe ingrijpend een dergelijke restauratie is, waarbij vloeren moeten worden verwijderd en noodconstructies aangelegd om de stabiliteit van het pand te waarborgen tijdens de werkzaamheden. Onder het huis bleek een drijvende kelder te zitten, die helaas niet behouden kon blijven. Wel kon van de gelegenheid gebruik gemaakt worden om een energiezuinige verwarming op aardwarmte aan te leggen en vloerverwarming aan te brengen.

Vervolgens het huis Lambert van Meerten in Delft. Daar is een integraal herstel van het interieur uitgevoerd, waarbij vooral het terugbrengen van de oorspronkelijke kleuren tot een aanzienlijke verbetering heeft geleid. Voorts is de oude keuken in ere hersteld.

Tenslotte het vakantiehuis Zonnehoek aan de Kagerplas van de familie van Dalen. Omdat dit pand als Monument & Bed zal worden geëxploiteerd was hier de grootste opgave om modern comfort aan te brengen zonder het karakter van het huis aan te tasten. Zo is een aangepaste badkamer ingebracht en is de keuken van moderne apparatuur voorzien. Het huis wordt in 2019 met zonnecollectoren en warmtepompen geheel zelfvoorzienend op het punt van energiegebruik. Ook in dit huis is kleurherstel doorgevoerd met gunstige esthetische effecten.

Pauze

4.4 Museumhuizen

Mevrouw Vergeer, hoofd van de afdeling Voorlichting, brengt de vergadering op de hoogte van de stand van zaken met betrekking tot het project Museumhuizen, waarin de beleving van de wooncultuur centraal staat. In elk museumhuis krijgen het huis zelf en de bewoners de aandacht. Daarnaast wordt het werk van de Vereniging duidelijk gemaakt: de inspanningen die moeten worden geleverd, alvorens een museumhuis kan worden geopend. Voorts wordt een reeks huizen getoond, die reeds toegankelijk is en een volgende groep, die de komende tijd opengesteld zal worden. Geleidelijk komt het nagestreefde netwerk tot stand, waardoor het ook mogelijk wordt de huizen in samenhang te zien en de ontwikkelingsgang van de wooncultuur te volgen. Behalve de museumhuizen in strikte zin dragen daar ook ondersteunende panden (zgn. 'verdiepingspanden') aan bij, waarin een bepaald onderdeel of aspect wordt uitgelicht.

De eerste bezoekersresultaten zijn bevredigend. In 2018 bezochten 9317 mensen de panden, een aantal dat in 2019 ruim overschreden zal worden. Ook de inkomsten uit kaartverkoop zullen navenant stijgen. Onontbeerlijk voor het goed functioneren van het project zijn de vrijwilligers, die de bezoekers ontvangen en waar nodig nader informeren. De Vereniging is hun zeer dankbaar.

5.1 Bespreking en vaststelling Jaarrekening 2018 (onderdeel Jaarverslag 2018)

De penningmeester geeft een korte toelichting op de jaarrekening. Samenvattend kan 2018 als een financieel gunstig jaar worden beschouwd. Dankzij giften, legaten en subsidies kon meer aan verwervingen en instandhouding worden besteed dan eerder verwacht en begroot werd. Ook de post Voorlichting kon in het kader van het jubileumjaar en de inspanningen voor Museumhuizen enigszins worden opgevoerd. Ondanks deze bestedingen resteert een batig saldo. De Vereniging staat er derhalve aan het begin van haar tweede eeuw goed voor.

Doordat een deel van de inkomsten is gereserveerd voor uitgaven in de komende jaren is het doelbestedingspercentage wat lager uitgevallen dan gebruikelijk. Het absolute bedrag aan doelbestedingen is echter sterk toegenomen, wat een afspiegeling vormt van de groei van de Vereniging.

Deze groei is ook zichtbaar in de balanscijfers, waar de (als gebruikelijk conservatief berekende) waarde van het huizenbezit toenam en mede daardoor ook het bedrag aan eigen vermogen.

Gunstig is de procentuele toename van het eigen vermogen ten opzichte van het vreemd vermogen. Waar minimaal 62.5% eigen vermogen een beleidsgrens is, die de Vereniging sinds lang hanteert, komt zij thans ruim boven de 80% uit. Dit biedt de komende tijd de mogelijkheid tot enkele extra inspanningen, maar, zoals de penningmeester verzekert, steeds met de nodige terughoudendheid en met het behoud van een stevige solvabiliteitspositie als uitgangspunt.

De jaarcijfers zijn goedgekeurd door de accountant, besproken in de audit-commissie en de Raad van Commissarissen en zijn door de laatste eveneens goedgekeurd.

De voorzitter geeft de gelegenheid tot het stellen van vragen. De heer W.M. Meijer informeert naar de wijze waarop het bedrag van € 1.758.000 verwervingen tot stand gekomen is. De directeur antwoordt, dat het in dit geval om drie aankoopbedragen ging, die geheel gecompenseerd zijn door bijzondere bijdragen.

De vergadering stemt vervolgens in met de jaarrekening en verleent de leden van het bestuur en

de Raad van Commissarissen décharge.

5.2 Bespreking Jaarverslag 2018

Er zijn geen vragen of opmerkingen over het Jaarverslag. De voorzitter stelt dit vervolgens vast.

6. Voordracht (her)benoemingen

6a. Bestuur

De vergadering gaat onder applaus akkoord met de herbenoeming van de voorzitter, de heer H.J.M. van den Eerenbeemt, voor een volgende termijn van vier jaar.

6b Voordracht (her)benoemingen Raad van Commissarissen

De heer Schrijen heeft op eigen verzoek zijn lidmaatschap voor de Raad van Commissarissen neergelegd i.v.m. zijn drukke agenda. Aan hem is reeds dank betuigd voor zijn inspanningen. Herbenoembaar zijn mevrouw Dekker en Sorgdrager en de heren Ten Cate en Elderson. De vergadering stemt onder applaus in met hun herbenoeming.

Het bestuur draagt vervolgens twee nieuwe commissarissen voor ter benoeming, mevrouw J.M. van Bijsterveldt-Vliegthart, thans burgemeester van Delft, en mevrouw E. van Duin, projectleider erfgoedloket en herbestemming bij Libau, te Groningen.

Ook deze voordrachten worden door de vergadering met instemming begroet.

7. Rondvraag

De voorzitter gaat eerst in op twee schriftelijke gestelde vragen.

De eerste betrof de omvang en samenstelling van de Raad van Commissarissen. Wat betreft de omvang: deze is statutair vastgesteld op 5 tot 25 leden. De Raad zelf bepaalt aantal en invulling. Het bestuur streeft evenwel naar een brede maatschappelijke vertegenwoordiging uit relevante segmenten van de samenleving en naar een landelijke spreiding. Met die uitgangspunten is tot de voordracht van de leden van de huidige Raad gekomen. Het bestuur is gelukkig met de bereidheid van zo vele representanten van maatschappelijke sectoren om belangeloos het werk van de Vereniging met hun deskundigheid te ondersteunen.

De tweede vraag richtte zich op de mogelijkheid om een studenten- of jongerenlidmaatschap tegen gereduceerd tarief in te stellen. Het bestuur acht dit niet nodig, omdat het bedrag van de gewone contributie met € 30 bewust laag genoeg is gehouden om het lidmaatschap voor iedereen toegankelijk te maken.

Hierna krijgen de leden de gelegenheid om vragen te stellen.

De heer N.J.M. Mul vraagt waarom de openstellingen van de panden meestal doordeweeks zijn, terwijl bij een weekendopenstelling de reiskosten geringer zijn. Voorts merkt hij op het te betreuren dat de Vereniging zo weinig panden bezit in een aantal steden met veel monumenten, zoals Middelburg, Leiden, Deventer en Roermond.

De directeur antwoordt op het eerste punt, dat hij de suggestie tot meer weekendopenstelling ter harte neemt. De reden dat dit tot nu toe weinig is gebeurd, is dat het organisatorisch lastiger is. Nochtans zal geprobeerd worden er iets aan te doen.

Het antwoord op de tweede vraag is, dat de Vereniging als vangnet-organisatie vooral daar optreedt, waar lokale en regionale organisaties niet bestaan of te kort schieten in het behoud van monumentaal erfgoed. Onvermijdelijk is daarvan het gevolg een enigszins onevenwichtige spreiding van haar bezittingen.

De heer J. Achten stelt een vraag over de eventuele consequenties voor de Vereniging van het wetsvoorstel dat in behandeling is met betrekking tot het toezicht op rechtspersonen. De directeur antwoordt dat er vermoedelijk geen gevolgen voor de Vereniging zijn. Door middel van de Raad van Commissarissen is bij haar het gewenste toezicht reeds gegarandeerd. Hooguit bestaat er

enige terminologische verwarring door verschillend gebruik van de woorden 'bestuur' en 'commissarissen'.

De heer J. Jehée informeert naar de relaties met de RCE. Het is hem opgevallen, dat de Vereniging de laatste tijd nogal eens panden verwerft, die geen rijksmonumenten zijn. Hij uit zijn bezorgdheid over de mate van bescherming van dergelijke panden.

De directeur bevestigt de tendens bij verwervingen. Hij stelt de vragensteller echter gerust: gebleken is, dat in de overdracht van een pand aan de Vereniging als zodanig een zeer hoge mate van bescherming garandeert tegen eventuele bedreigende ingrepen door overheden.

De heer J.R.C. de Vries wijst erop dat het onlangs aan de Vereniging nagelaten pand in Heusden bewoond werd door mevrouw Kimmel, die zelf kunstnaares was. Hij suggereert, dat de Vereniging één van haar kunstwerken probeert te verwerven en ter plaatse op te stellen. Het bestuur acht dit een goed idee.

Voorts oefent de vragensteller kritiek uit op enkele inrichtingselementen van het als museumhuis opengestelde Huis Bartolotti. De directeur antwoordt, dat de trap, anders dan de spreker meent, onbekleed behoort te zijn. Wel zou de onderhoudsfrequentie wat omhoog kunnen. Het groene kleed in de zaal, waaraan de heer De Vries zich gestoord heeft, is daar niet om kunsthistorische maar museale redenen gelegd. Als zodanig functioneert het goed. Datzelfde geldt voor de verlichting in de zijkamer, waarvoor bewust geen historische maar moderne vormen zijn gekozen, om duidelijk te maken, dat deze kamer thans een andere functie heeft, dan in het midden van de 18^e eeuw. De negatieve esthetische waardering van de heer De Vries voor de lampen wordt door sommige bezoekers onderschreven, anderen vinden ze zeer fraai. Bij de inrichting stond overigens niet het esthetisch aspect voorop maar het functionele.

De heer De Vries vraagt zich af, of de aanschaf van de Shelter van Aldershoff, niet de weg opent voor het verwerven van de meest uiteenlopende moderne woonvormen. De voorzitter wijst erop, dat de Vereniging bouwkundig erfgoed in brede zin opvat en probeert te behouden.

Tenslotte spreekt de heer De Vries zijn twijfels uit over de overwogen nieuwbouw in Schaik. Hij wijst erop, dat de architect zelf de plek enkele decennia onbebouwd heeft gelaten en dat hij bovendien in het verleden meermalen eerder gebouwd werk weer heeft laten afbreken. Het is dus verre van zeker dat eventuele nieuwbouw in zijn stijl van de jaren '80 wel in zijn geest zou zijn. Ook verwijst hij naar de statuten van de Vereniging, die wel bescherming van bestaande bebouwing, maar geen nieuwbouw vermelden.

De directeur antwoordt, dat hij zich bij de nabestaanden van de architect heeft geïnformeerd. Het betrokken pand is niet tot stand gekomen, omdat de voorziene bewoner er niet kwam wonen, maar in de conceptie van De Jong was het tot diens dood toe de enige acceptabele invulling van de plek. Dit correspondeert ook met de strenge opvattingen in de Bossche School over maatvoering en proportionaliteit. De nieuwbouw voorziet dus in een completering.

De heer S. Koerse informeert naar het standpunt van de Vereniging ten aanzien van zonnepanelen. De directeur geeft een uiteenzetting over de dilemma's waar zij voor staat bij duurzaamheidsmaatregelen. Isolatie van kappen kan bijvoorbeeld zonder visuele schade worden aangebracht, maar tast wel vaak de het oude materiële bestand van de kap aan. Zonnepanelen leveren in afwachting van nieuwe ontwikkelingen voorlopig nog aanzienlijke visuele nadelen, maar zijn te zijner tijd weer gemakkelijk te verwijderen zonder dat het oude bouwbestand is aangetast. Per pand zal de Vereniging hier een zorgvuldige afweging maken.

De heer M.W. Meijer suggereert in dit verband dat de Vereniging meer aandacht besteedt in de museumhuizen aan duurzaamheidsmaatregelen die zij al getroffen heeft, zoals in het Gemeenlandshuis aan de Diemerzeedijk.

De heer J.R. Beugeling bedankt namens de aanwezigen de vrijwilligers, medewerkers en directie

voor hun inzet.

8. Sluiting

De vergadering wordt om 16.39 uur gesloten.

Vastgesteld en getekend op 20 juni 2020 te Amsterdam

mr. H.J.M van den Eerenbeemt
voorzitter

J.B.H. de Haan
secretaris